PRIMORSKA DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH SINDIKATOV ZA SLOVENSKO PRIMORJE IN TRST

Leto 2., štev. 24 - Cena 4 lire

TRST, četrtek 30. Maj 1946.

Uredništvo in uprava: via Imbriani št. 5
Telefon 93.710 — Rokopisi se ne vračajo

Z gnevom v srcu pišemo o trplenju naših brezposelnih, trdnih in poštenih delavcev, posebno pa nas to muči ko vemo, da je temu kriva Morganova črta in vse kar je z njo v zvezi.

Ker je naša borba pravična bo vsekakor tudi zmagovita!

Zahtevamo delo!

Življenje je v naši pokrajini za delovno ljudstvo vsak dan težje in neznosnejše. Skrbi je vsakdan več, dela in zaslužka vedno manj, cene nestalne; preganjata nas brezposelnost in beda. Skratka, gospodarske in socialne prilike se slabšajo, življenje postaja neznosno.

Sami in neposredno občutimo vse zle posledice uradnih sklepov, ki nas tlačijo in povzročajo zaskrbljenost. Družbena ureditev, v kateri moramo živeti in se mučiti, nas ne zadovoljuje; ne nudi nam nobene gotovosti, nobenih izgledov, da bomo lahko zadovoljili našim in naših družin potrebam.

To stanje pa je še tem bolj pereče, ker so nas dogodki prepričali, da nočejo urediti prilik in vpoštevati koristi delovnega ljudstva. Pripomniti moramo celo, da je gospodarski položaj naše pokrajine vsak dan obupnejši, čeprav so podani vsi pogoji za zadovoljivo in hitro ureditev.

Egoističnim interesom kapitalistov se ne nasprotuje, povsod jih razumejo in upoštevajo, čeprav so v velikem nasprostvu s koristmi skupnosti. Na drugi strani pa zanemarjajo in se z raznimi ukrepi zoperstavljajo koristim delovnega ljudstva; ovirajo njegovo borbo proti nezdravim, kvarnim pojavom. Zaustaviti in preusmeriti bi želeli demokratične težnje z nasiljem.

Finančni mogotci, ki se neupravičeno in samovoljno nazivajo »demokrati«, imajo vso moč in izključni vpliv na javno življenje. Proti njihovi volji in brez njihovega pristanka se ne more nič doseči.

Toda časi se spreminjajo. Delovno ljudstvo se zaveda svoje moči in ve, da je usoda ureditve družbe, blagostanja in miru odvisna od volje in doslednosti ljudstva samega. Ta zavest delovnega ljudstva pa ne ugaja izkoriščevalcem, ker pomeni zmaga ljudske volje konec njihovemu lagodnemu življenju. Pretečo nevarnost s te strani poskušajo odstraniti na najrazličnejše načine ter si umišljajo, da bodo to najlažje dosegli, če povzročijo in pretijo z brezposelnostjo.

Zato vodijo v naši pokrajini gospodarsko politiko, ki nikakor ni v skladu z interesi skupnosti. Stalno grozijo z možnostjo odpuščanja z izgovorom, »da ni dela«, ter so tudi že vrgli delovno silo na cesto, da bi s tem dokazali »iskrenost« njihovih pretenj. Na ta način množijo vrste brezposelnih in poskužajo oslabiti borbeni duh delavstva.

Sicer so v za kapitaliste »idealnem« redu podane teoretične možnosti sourejevati in souplivati na javno življenje ter zoperstaviti se samovolji kapitala. Toda praktično v tem redu, delovnemu ljudstvu ni možno pravično in dostojno živeti. O tem nas prepričujejejo vsi poskusi delovnega ljudstva, da bi dosegli vsaj delno izboljšanje ali vedno brez uspeha. Za man se trudimo, da bi dosegli razumevanje in podporo s strani začasne uprave.

S takim stanjem se delovno ljudstvo ne more sprijazniti in soglašati. Soglasnost bi pomenila izdajstvo nad interesi ljudstva. Sprijaznijo se lahko s takim stanjem le mlačneži in zaslepljenci, soglašajo pa lahko samo brezvestneži in izdajalci interesov skupnosti.

Ali naj se sprijaznijo z dejstvom, da je naše blagostanje prepuščeno dobri volji in podjetnosti tistih, ki imajo denarna in druga materialna sredstva na razpolago? Ali naj kapitalisti samo zaradi tega, ker imajo na razpolago sredstva, izvajajo nemoteno svojo samovoljo na gospodarskem polju in v javnem življenju? Ne, tega delovno ljudstvo pod nobenim pogojem ne bo trpelo in ne bo dopustilo, da bi se interesi skupnosti izigravali in neupoštevali.

Za gospodo, ki sedi v palačah in salonih, vprašanje brezposelnosti ni važno. Za njih je delovna sila le sredstvo za bogatenje in jo izkoriščajo toliko časa, dokler jim to nese. Siromaštvo in lakota sta jim tuja. Pri svojih nakanah in brezvestnih špekulacijah gredo celo tako daleč, da naganjajo brezposelne po svetu, v emigracijo, kar si drznejo celo propagirati.

Delavci pa vedo, da imamo lahko doma vsi dovolj dela in možnosti dostojnega življenja ter poštenega zaslužka. Vse to pa bomo imeli, čim si priborimo ljudsko oblast, kjer so potrebe skupnosti edino merilo pri uravnavanju življenja in najvišji zakon za vse!

Zato ne pojde nihče v tujino! Pač pa bomo vztrajno in organizirano zahtevali, da se odstranijo iz javnega življenja vsi tisti, ki ovirajo demorkacijo, vsi fašistični ostanki in njih pomagači, vsi nazadnjaki. Zahtevamo, da se v interesu naše pokrajine mobilizirajo vsa sredstva za gospodarsko obnovo in da se privatna iniciativa pokori tem interesom. Odločno se bomo borili proti vsem poiskusom, da bi se nad delovnim ljudstvom izvajal s pomočjo kapitala kakršenkoli pritisk, posredno ali neposredno. Borili se bomo proti brezposelnosti, ki v današnjih časih ne more biti pod nobenim pogojem opravičljiva, borili se bomo za ljudsko demokracijo, kjer je pravica do dela ljudska zadeva.

Zato se bomo borili za demokracijo, za ljudsko oblast!

Brezposelni so se organizirali

da se uspešno zoperstavijo vsem težavam in spletkam

V četrtek 23. maja 1946 je bil ustanovljen v Trstu ul. Imbriani 5, pripravljalni odbor brezposelnih delavcev.

Naloga tega odbora je, moralna in materialna pomoč žrtvam brezposlenosti ter enotna organizacija, ki bo skrbela za njihovo zaščito pri oblasteh in drugih ustanovah, kakor tudi zahteva, da se pri vsakem delu zaposlijo po stroki, ki jim odgovarja.

Urad odbora, ki je pričel sprejemati podatke brezposelnih tovarišev, je ves dan poln, četudi se odpuščeni delavci večjih podjetjih, ki imajo svoje tovarniške odbore, vpisujejo pri svojih matičnih tovarniških odborih. V tovarniških odborih je ravno tako velik obisk, če ne še večji kot v uradu v ul. Imbriani 5.

Ti se pritožujejo, da so že leto dni brez dela, četudi so se borili v gozdovih kot partizani in dodajajo: »Prepričani smo, da smo prav zaradi tega tudi vrženi na cesto, da stradamo, ker smo se upali zoperstaviti se včerajšnjim izkoriščevacem, ki še danes vladajo in uveljavljajo nove oblike fašizma!«

Drugi so prišli domov iz Dachaua in drugih koncetracijskih taborišč ter je njihovo stanje isto: že leto dni so brez posla. Eden, ki ima ženo in dva mladoletna otroka, nam je v solzah pripovdoval svojo trnjevo življenjsko pot in odkrito neprijateljstvo odgovornih oblasti in šovinističnih uradnikov, pri njih zaposlenih. Ali s stisnjenimi pestmi dodaja, da ne bo klonil, kot ni klonil še nikoli!

Delal je do danes le 14 dni na periferiji mesta, ko so odgovorne oblasti priredile farso pogozdovanja v reklamne namene, o priliki obiska medzavezniške komisije. Prej je prejemal 80 lir dnevno pomoči (kg. češenj stane 50 lir, meso 240 lir, itd!) ali zaradi teh par dni zaposlitve, je v ponovni brezposelnosti dobil nakazanih 40 lir dnevno.

Mogoče uradniki Urada za delo menijo, da je v tem času prištedli gotov kapital, pa da mu ni potreba več dajati polne pomoči!

In tako prizor za prizorom, človek za človekom, tragedija za tragedijo, ves dan od 8 do 12 in od 15 do 19 ure.

Vsakdo ti pove, da so pri kraju posteljnina, pohištvo, dragi spomini; vse roma v zastavljalnico, da se le ohrani golo življenje. Obenem ko nosijo te zadnje ostanke spominov, na nekdaj težko kupljene stvari, se sprašujejo, kaj bo jutri, ko ne bodo imeli več kaj prodajati.

Že leto dni je in več, odkar je vojna končana. Že leto dni bo kmalu, odkar je pri nas anglo-ameriška okupacija, ki si kopiči na vest odgovornost za to bedo. Ravno toliko časa reakcionarni tisk in organizacije podvzemajo vse da bi se povečala beda že itak izčrpanega delavstva. Brez milosti — vsak za svoj egoistični cilj.

Mladi fantje in dekleta, možje in žene v srednji zlati dobi največjih zmožnosti, starejši ljudje, ki so vedno služili gospodarju izžemalcu — vsi so goli, bosi, lačni in bedni!

TAKIH JE DANES V TRSTU OKOLI 25.000

Če se ozremo čez demarkacijsko črto, pa vidimo mrzlično delo na obnovi; podjetja delajo s polno paro, dežela se počasi ali stalno dviga iz ruševin.

Obljube anglo-ameriške vojaške okupacije ne pomagajo — brezposelnost raste vedno bolj. Tem obljubam danes ne veruje nikdo več. Lačni ljudje se s temi obljubami ne morejo nasititi, goli se ne morejo obleči, bosi ne obuti.

Delavci se vprašujejo, ali niso te obljube le laži? Le varanje?

Mi te delavce razumemo. Mi vsi smo že večkrat preiskusili obljube in laži raznih gospodov, ki se vozijo v lepih avtomobilih z mladimi gospodičnami ob strani. Mi vemo, da od njih ni pričakovati pomoči, prepričani smo, da oni nimajo srca, da nimajo sočutja. Znano nam je, da znajo oni le dobro računati in s svinčnikom v rokah ugotavljati, koliko delavcev se izplača zaposliti in koliko pustiti, naj umirajo od lakote...

Zato smo zaupali le svojim močem. Organizirali smo se in s pomočjo kmetov in delavcev našega zaledja bomo skušali razbiti tudi ta poslednji napad na naše pravice do dela. Nikakor se pa ne bomo dali prodati na mednarodnem tržišču ljudi. Borili se bomo, kot smo se znali boriti vedno, posebno pa sedaj, ko se nahajamo neposredno pred našim končnim ciljem — pred popolno svobodo delovnega ljudstva!

Naša mladina

razume življenje

Odpuščanje delavstva je v polnem teku. Izvaja se... dosledno in načrtno. V Tržiču se izvaja odpuščanje celo tako dosledno, da se odpuščajo očetje z več otroki, a mladinci ostajajo v tovarni.

V kolikor pa uprava tovarne nima srca, niti pameti ju imajo v polni meri mladinci. V Tržiški ladjelnici je bilo odpuščenih šest družinskih poglavarjev.

Ko so za to zvedeli mladinci, so se sporazumeli s starejšimi in zrelejšimi tovariši ter odšli v upravo, kjer so zahtevali, naj se prekliče odpoved poročenih, da pa oni odstopajo v korist svojih starejših tovarišev.

Seveda je uradniški kader v Tržiču tak, kot v Trstu. Starejši »gospod uradnik« je dejal na to izjavo mladincev: »Vidiš, nočejo delati le zato, da bi se hodili ves dan kopat.«

Delavski razred stopa dosledno po svoji poti. Naša mladina, delovna mladina, kaže, kako se je treba boriti in ščititi ter ji gre zato posebna pohvala. Naj bo primer vsem ostalim novim demokratičnim mladincem, kajti dokazala je pravo razredno zavest.

To je enako udarništvu!

Prispevek mladine

pri gospodarski obnovi Jugoslavije

14.000 mladincev gradi novo železniško progo

14.000 zastopnikov mladine gradi mladinsko železnico. Po načrtu osrednjega odbora jugoslovanske mladine, je bilo predvideno da bo sodelovalo pri gradnji mladinske železnice Brčko-Banovič manjše število. Toda pozivu se je mladina iz vseh delov Jugoslavije odzvala v mnogo večjem številu, kot je bilo predvideno.

Sedaj sodeluje 51 mladinskih brigad, skupno 14. 141 mladincev in mladink. Mladink je 2.568. Brigade so sestavljene iz kmečke delavske in šolske mladine. Skupno je 8.421 kmečke mladine, 4.941 mladih delavcev, medtem ko so ostali mladi študentje in intelektualci.

Po narodnosti je 6.618 Srbov, 3.091 Hrvatov, 1.076 Slovencev, 932 Macedoncev, 361 Crnogorcev, 1.438 Muslimanov in 625 mladincev in mladink drugih narodnosti.

Večina soodelujoče mladine je v starosti od 15—15 let.

Skrb za prosveto

Med graditelji železnice Brčko—Banoviči, se razvija živahno prosvetno in fizkulturno delo. Vsi mladinci, ki grade železnico, so organizirani v čitalnih skupinah.

Dnevno se vrše številna predavanja o politični vzgoji, higijeni, poljedeljstvu gozdarstvu in sadjereji. Med odmori med delom, predavajo inženjerji, ki vodijo delo.

Za nepismene, katerih število je izredno majhno ter za pol pismene, je bilo organiziranih 80 tečajev. Med graditelji je 45 pevskih zborov, od katerih šteje vsak 20 do 40 članov. Vsaka brigada ima svoj lastni sten—čas.

Posebno pažnjo posvečajo tudi telesni vzgoji. V nedeljo se je vršila nogometna tekma med črnogorsko in tuzlansko delovno brigadi. Črnogorci so zmagali z 6:0. V Brčkem se je vršil gozdni tek najboljših delavcev. Mladinke so tekle na 500 m dolgi progi. Mladinci pa na 1.500 m dolgi progi.

Delovni polet mladine

Predsednik srbske narodne skupščine dr. Siniša Stanković je napisal članek, v katerem povdarja velike gospodarske prednosti, ki bodo dosežene s sijajnim činom mladine, z izgradnjo železniške proge Brčko — Banovici. S to železniško zvezo bo zagotovljen nadaljni razvoj obnovljene industrije obsežnih pokrajin, kakor Slavonije, Vojvodine, Beograda ter zapadne Srbije.

»To delo«, piše dr. Stanković, »ni samo pomembno zaradi tega, ker bo naša država dobila novih 97 km železnic, ki je danes tako važna, pač pa tudi delovnega poleta naše mladine, ki se je v resni in organizirani obliki vključila v splošno delovanje naših narodov na polju gospodarske obnove naše države, ki je bila tako hudo razdejana v vojni.

Izgradnja nove železniške proge je jasen dokaz, da se naša mladina zaveda zgodovinskih dolžnosti in odgovornosti, ki jih ima danes.

Tako je mladina pri obnovitvenem delu prav tako v prvih vrstah, kot je bila med vojno.

Vse naše ljudstvo ima polno zaupanje v ustvarjalne sile jugoslovanske mladine, ker je mlada generacija že dala dokaze, da je pripravljena nadaljevati in dokončati delo, ki so ga pričeli njeni tovariši, ki so padli v osvobodilnem boju.«

Obisk mladincev iz inozemstva

Kakor poroča »Tanjugov dopisnik« iz Brčkega, sta tajnik svetovne demokratične mladinske federacije Sven Pettersen in presednik zveze ameriške mladine Francis Daymon, ki sta se udeležila 3. kongresa jugoslovanske mladine v Zagrebu, prispela v Brčko, da bi videla izgradnjo mladinske železniške proge. Oba sta bila zelo prisrčno sprejeta. Obiskala sta že več mladinskih brigad, ki sodelujejo pri izgradnji proge.

V Brčko je prispel včeraj španski republikanski general Luis Fernandez, predsednik federacije socialistične mladine Španske republike. Generala Fernandeza je mladina nad vse prisrčno pozdravila.

Tudi primorska mladina sodeluje

Tudi primorska mladina noče zaostajati pri obnovi za novo Jugoslavije. V tej zvezi smo zvedeli, da odpotuje te dni v Jugoslavijo delovna brigada primorske mladine, ki bo sodelovala pri gradnji železniške proge Brčko-Banoviči. V ta namen so pričeli že pred mesecem dni zbirati prostovoljce. Brigada šteje 200 mladincev.

Ta akcija primorske mladine je ponoven dokaz, da sta Primorska in Jugoslavija eno in da nas ne morejo razdvojiti nobene umetne črte!

Združeni v borbi, združeni pri obnovi! je klic naše mladinske delovne brigade ob odhodu v Jugoslavijo. Na njenem potu in pri njenem delu ji želimo največjih uspehov! Delajte vestno in pridno, kajti tudi z vašim delom lahko prispevate k ugledu in moči nove Jugoslavije ter s tem pospešujete našo varnost, podpirate naše težnje!

Vprašanje zastopnikov pri Uradu za delo

se mora pravično urediti

Uradniki urada za delo so nasprotniki interesov delovnega ljudstva ter zato ne moremo trpeti, da bi upravljali ustanovo, ki odloča o naši usodi. Čudno izgleda, da pod neko javno upravo, kjer se vedno govoriči o demokraciji, pravičnosti itd. dovolijo, da se upravlja na način, ki je običajen pri diktaturah.

Delavci na eni strani, a na drugi njegovi nasprotniki, ki upravljajo z njimi.

Ponaših pojmih demokracije soudeležene pri upravah in ustanovah razne struje v razmerju svojega clanstva. Ce imajo Enotni sindikati n. pr. 10 krat več članov od Julijskih sindikatov, je prirodno, da morajo imeti na upravi tudi desetkrat več svojih zastopnikov.

Izgleda, da ta naša načela ne ugajajo vsem elementom, ki vodijo Urad za delo pa tudi anglo-ameriški vojaški upravi ne. Naši zastopniki so imeli priliko govoriti o tej stvari z zastopniki tega urada in so ugotovili, da je Urad za delo anglo-ameriška ustanova, ki ne dopušča mešanje delavskih zastopnikov v zadeve Urada za delo.

Povdariti pa moramo, da delajo tam ravno tisti, ki so bili in so tudi sedaj še neprijatelji delavskega razreda in je zato razumljivo, zakaj so se vedno dogajali primeri, ki potrjujejo, da imamo pri nas oblasti, ki izvajajo ukrepe protivne delavskim interesom. Ti ukrepi se pojavljajo pod firmo Z.V.U. ali je jasen upliv tudi uradniških reakcionarjev, ki vedno silijo ukrepe, ki se izvajajo v Italiji.

Splošni mezdni sporazum, masovna odpuščanja itd. vse se enostavno povzena iz italijanskih ukrepov.

Če se le malo ozremo okoli, ne proti zapadu, marveč tudi proti vzhodu, lahko takoj opazimo, da smo nasilno navezani na vse to, kar si *delastvo ne želi*, kar je njemu neprijateljsko in kar ga stavlja v tak položaj, kakšen je danes tu.

Tako je ne zapadu.

A na vzhodu se dela, proizvaja, gradi, dežela se dviga iz ruševin pod čvrsto upravo ljudstva samega ter gre obnova zato v polnem teku k svojemu končnemu cilju: blagostanju.

Zakaj se ne bi nekaj povzelo tudi z vzhoda.

Samo zato, ker bi se moralo končno prekrižati povsem s tem, kar je v Italiji, kar je protiljudsko in kar ni v interesu tistil sil, ki se protivjo interesom delastva Julijske kraljne, interesom demokracije.

To bi bil kraj njihove kariere, kraj njihove oblasti in podpirane diktature.

Spomenica

buzposelnih delavcev ZVU-ju

28. maja t. l. je poslal odbor brezposelnih delavcev sledečo spomenico Anglo-ameriški vojaški upravi:

Pripravljalni odbor brezposelnih delavcev in nameščencev opozarja ZVU na brezupen položaj v katerem se nahaja vedno večje število naših brezposelnih delavcev.

Obenem opominja ZVU, da je ona predčasom zagotovila, da bo olajšala to stanje in zaposlila vso razpoložljivo delovno silo pri obnovitvenih in javnih delih sploh. Istočasno je tudi izjavila, da bo preskrbela razna naročila za podjetja v coni.

Ugotavljamo, da dosedaj ni bilo uresničeno ničesar od vseh obljub, marveč moramo, nasprotno, obsoditi neopravičeni postopek nekaterih tvrdk, ki se ne ozirajo na rastoče veliko število brezposelnih in pošiljajo na javna dela delavce, ki so trenutno še ostali v podjetjih.

Opozarjamo ZVU in jo pozivamo na takojšnje ukrepe, s katerimi bi odpravila to stanje in končno pričela izvajati javna dela na ozemlju pod njeno upravo, na kateri bi se morali zoposliti predvsem brezposelni delavci in nameščenci.

Nismo sami v borbi

Delovno ljudstvo Jugoslavije je z nami solidarno

Stalno dobivamo brzojavke iz najrazličnejših krajev, posebno iz Slovenije, s katerimi izražajo naši tovariši delavci svojo solidarnost z nami. Te brzojavke pomenijo za nas neprecenljivo moralno podporo in nas prepričujejo, da nismo sami, da vse delovno ljudstvo Jugoslavije stoji za nami in na svoj način prispeva k našim naporom.

Vi delavci cone B in Jugoslavije delate in obnavljate svojo domovino, da bi bila močnejša in lepša. Vsi vaši napori za dviganje dežele iz ruševin so najprimernejši in najizdatnejši način prispevanja za srečno bodočnost delovnega ljudstva, za učvrščanje ljudske demokracije in ooblasti.

Vaše brzojavke in vaše delo na obnovi so za nas tako močna podpora, da črpamo iz nje vedno nove moči in bodite prepričani, da bomo vztrajali do konca, dokler ne dosežemo cilja. Čim močnejši boste vi, katerih moč raste z urejevanjem gospodarskih prilik in obnovo, tem sigurnejše se bomo počutili mi.

Danes nam ni možno udarniško delati, ali naša borba za pogoje, ki bi nam omogočili obnovo, ljudsko oblast in priključitev k Jugoslaviji, je udarniška in udarniki ostanemo, ker nas tudi vaše delo in vaša zavest k temu bodrita.

Vsem tovarišem, ki so nam poslali brzojavke, se najprisrčneje zahvaljujemo in jim kličemo: Kljub domači in tuji reakciji, naprej za popolno gospodarsko in politično svobodo!

Telegrame so nam poslali:

Kongres delavcev in nameščencev Jugoslavije v Ljubljani
Tovarna tobaka v Nišu
Ministrstvo za informacije FLRJ
Sindikat delavcev in nameščencev s svoje redne skupščine, Prokuplje
Sindikat železničarjev, Ziddani most
Sinikalna podružnica tovarne Runo v Tržiču
Zveza brivsko-lasuljskih in higijenskih delavcev in nameščencev Slovenije s svoje plenarne skupščine
Bežigrajska podružnica zveze prosvetnih delavcev in nameščencev
Podružnica zveze prosvetnih delavcev v zavodu za gluhoneme v Ljubljani
Krajevni medstrokovni svet iz Kamnika
Podružnica ESDNS Vrhnika
Sindikalna podružnica kemične industrije št. 1 Ljubljana
Sindikalna podružnica Novosadske tovarne kablov
Poružnica rudarjev iz Zagorja
Sindikati denarnih, trgovskih in zadružnih podjetij iz Celja
Zveza PTT Ljubljana, podružnica št. 2
Podružnica grafičnih delavcev in nameščencev iz Celja
Delavsvo in nameščenstvo državnega rudnika Velenje
Sindikalna podružnica železniških delavcev in nameščencev, Maribor
KOZ delavcev in nameščencev gradbene industrije, Ljubljana
Podružnica prosvetnih delavcev in nameščencev meščanske šole, Ljubljana.

Stavkovno gibanje v Ameriki

Rudarji so ponovno pričeli stavkati
Posredovanje vlade ni uspelo

Združene države Severne Amerike je zajelo stavkovno gibanje. Vlada poskuša posredovati, da bi se vsa sporna vprašanja uredila in poravnala vsa nesoglasja, kajti stavka povzroča ameriškemu gospodarstvu občutno škodo.

Izgleda pa, da s svojimi poskusi ni uspela, saj so rudarji, po 14-dnevnem premirju ponovno zapustili delo in nadaljujejo s stavko.

Prinašamo kronološki potek dogodkov, ki nam pojasnjuje razvoj stavkovnega gibanja.

Vlada je objavila odlok, o zasedbi premogovnikov, kjeru traja stavka. Nekaj minut po objavi tega odloka so delodajalci izjavili, da bodo sodelovali z vlado. Vodja sindikatov Lewis je odklonil odgovor, ali bodo rudarji šli na delo, ko bo vlada prevzela vodstvo v rudnikih.

Število rudnikov, ki ustavljajo proizvodnjo kljub premirju v premogovni stavki, se stalno veča in v zadnjih dneh se je ustavilo 43 nadaljnih rudnikov v vzhodnih državah.

V prvih 24. urah po zasedbi rudnikov od strani vlade ni bilo mogoče ugotoviti poboljšanje polažaja v stavki premogarjev V resnici stavkajo ponovno tisoči rudarjev, ki so se prvotno držali premirja.

Od 4500 rovov jih je več kot 2100 popolnoma ustavljenih zaradi stavke.

Državni tajnik notranjega ministrstva Krug je po pogajanjih s Lewisom, predsednikom rudarskih sindikatov, pričel s sodelovanjem več članov federalne uprave, proučevati nov predloge, ki jih je postavil Lewis.

Krug upa, da bo mogło biti določeno stališče vlade še pred soboto, ko konča premirje, izrekel pa je dvom, da bi mogla biti dokončana nova pogodba pred tem datumom.

Po nepotrjenih vesteh se bo izvršilni odbor rudarskega sindikata, ki je edini upravičen ratficirati novo pogodbo, podal v Washnton.

Ker je vlada ZDA zasegla premogovnike, se je v torek kakih 40.000 rudnikov iz drugih držav pridružilo onim iz Pensilvanije, ki niso pristopili k primirju in so vztrajalai v stavki. Tako je prenehało z delom skupno 130.000 rudarjev. V sporu je sedaj vključenih 400.000 rudarjev.

Premirje bi se moralo končati v soboto, toda John Leeis, vodja rudarjev je pristal na to, da počakajo 14 dni ter je pozval delavce, v tem razdobju delajo.

Ameriški tajnik notranjega ministrstva Elag, ki upravlja rudnikom v imenu vlade, je izjavil, da ne more vlada prisiliti delavce, da bi delali za državo, v kolikor jih ne pozove Lewis, da to storijo.

Vodja sindikatov še ni obljubil, da bo napravil ta poziv, če ne bi bil spor urejen med primirjem Medtem je predsednik Truman trudeč se, da bi se izognil veliki stavki, ki bi morala začeti danes, ponudil povečanje mezd delavcem. Lastniki družb so sprejeli to ponudbo, sindikati železničarjev pa jo bodo preučili v teku današnjega dne.

V teku konference med Levisom, predsednikom rudarskih sindikatov in tajnikom ministrstva notranjih zadev Krugom, ni bil sklenjen sporazum glede stavke premogarjev.

Kakor je znano bo poteklo »premirje« 14. dne o polnoči, toda ni še znano, ali bodo delavci ustavili delo ali pa bodo podaljšali premirje. Za danes zjutraj je predvidena nova konferenca.

Po polurni konferenci med Trumanom in predsednikom rudarskega sindikata Levisom, je izjavil predsednikov tajnik Ross, da ne more podati nobene izjave. Na vprašanje ali bodo rudarji v ponedeljek zjutraj šli na delo, je Ross odgovoril: »Ne vem, vprašajte Levisa.«

23. t. m. ob 21. uri po Greenwichu, je pričela stavka železničarjev po vsem ozemvsem ozemlju ZDA. Stavka 300.000 sprevodnikov in strojevodij ameriških železnic.

Pogajanja v Beli hiši se že nadaljujejo, toda Pellej, predstavnik železničarske sindikalne organizacije je izjavil, da pogajanja ne napredujejo dobro.

Truman je prepustil svoja pooblastila za izredne prilike, ki jih je imel med vojno, transportnemu uradu, da bi lahko v največji meri izkoristili vsa transportna sredstva v času stavke železničarjev. Urad je mobiliziral avtobuse, kamione, letala in ladje za čas stavke.

Sindikati železniških kontrolorjev in vakovodje so odklonili sporočiti sklep, ki so so ga sprejeli glede kompromisne rešitve mezdnega spora, predlagan od Trumana, in od kateraga je odvisna preknitev železniškega prometa v vseh ZDA.

Voditelji obeh sindikatov so izjavili, da je 18.5% povišanje plač, ki ga je predlagal predsednik ZDA, da bi se izognil železniški stavki, ki je bla predvidena za danes ob 21. uri, »zelo neugodno«, ker prepoveduje vsako spremembo obstoječih kolektivnih pogodb. Voditelji sindikatov bodo podali prezidentu Trumanu svoj dokončni odgovor danes.

Nev-Yorški glavni kolodvor daje zaradi stavke videz popolnega zastoja. Posluje samo šest okenc, kjer se vračajo kupljeni vozni listki.

Zvočniki razglašajo, da je železniška služba ustavljena do nove odredbe. Kolodvor je zasedla policija, da bi preprečila nerede.

V prvih 24. urah železničarske stavke, je šlo skozi Washingtonsko postajo samo 25 vlakov, mesto običajnega, povprečnega števila 350 dnevno.

Kakor je izjavil zastopnikom tiska predsednik državnega pomorskega sindikata Gurran, bo skoraj gotovo izbruhnila 15. junija stavka pristaniških delavcev.

Pristaniški delavci zahtevajo povišanje mezd za 30% ter 8-urni delavnik. Stavka nima političnega značaja, dasiravno bo prizadetih mnogo ladij, ki so državna last.

S stavko ne bodo prizadete ladje za prvo pomoč in za prevoz čet.

Člani kongresa so zahtevali nujne ukrepe, da se končajo stavke, ki so ohromile ameriško gospodarsko življenje.

Dve uri po govoru Trumana, je poslanska zbornica izglasovala s 306:13 glasovom zakonski načrt glede stavk. Zakonski načrt je bil predložen senatu.

Rudarji v rudnikih črnega premoga v osmih državah ZDA 27. t. m. niso šli na delo kljub Trumanovi grožnji, da bodo vpoklicani v vojsko. Predstavnik premogokopne družbe v zahodni Pennsylvaniji je izjavil tisku, da je šlo na delo manj kot 10.000 rudarjev od skupnega števila 400.000.

»Trumanov predlog, naj se stavkujoči vključijo v vojsko, lahko uvede v ZDA fašizem in postavlja obenem vlado v isti tabor z zasebno industrijo proti delavcem,« je izjavil William Green, predsednik ameriške federacije dela.

Green je dodal, da se bo ameriška federacija dela »do zadnjega diha borila proti tem Trumanovim predlogom, prav tako pa tudi proti pooblastilom za čas stavke, o katerih razpravlja sedaj kongres.

Za naše brezposelne

Koncertni nastop tržaških delavskih otrok v Postojni, Prestranku in Št. Petru na Krasu

V soboto 25. in 26. t. m. so mali harmonikaši, otroci delavcev iz ladjedelnice Sv. Marka iz Trsta, priredili tri koncerte. Z istim navdušenjem kot preteklo soboto in nedeljo so odpotovali naši malčki to soboto popoldne s kamionom, v spremstvu tovarišev iz tovarniškega odbora, kakor tudi mater ali očetov. Od strani tovarniškega odbora je šel tov. Petronio, odbor brezposelnih je zastopal tov. Pacor, a tov. Vojtek je bil v spremstvu kot novinar.

Mali tržaški harmonikaši, pridna in zrela mladina našega proletariata, ki s svojimi koncerti lajšajo bedo svojih očetov in njihovih brezposelnih tovarišev

Postojnska kinodvorana je bila nabito polna. Opazili smo močno zastopstvo oficirjev in borcev JA. Izvajanja so bila vsa toplo pozdravljena, posebno pa še solista, tov. Egle Postogna, sopran in tenor Nadalin. Vse skupaj pa so nagradili z lepim šopkom cvetja. Predstava je uspela tako, kot so želeli organizatorji in kot zasluži visoki socialni namen teh prireditev.

O pomenu teh prireditev sta govorila dva tovariša: Pacor v italijanščini, Vojtek v slovenščini. Njihova izvajanja so naletela na popolno razumevanje in odobravanje od strani občinstva. Končno moramo še poudariti, da so Postojnčani že dva dni prej zbirali prispevke za naše brezposelne delavce, da bi bil končni uspeh večji kot je izkazan na blagajni gledališča.

Otroci in spremstvo so prenočili nato v Postojni in drugo jutro so obiskali jamo. Popoldne so odrinili proti Prestranku, kjer so bili z navdušenjem sprejeti. Našli so se s tržaškimi partizani, vpletli se z njimi v razgovor o domačih, tržaških razmerah in skupnih željah. Povsod so malim harmonikašem nudili cvetje in topel sprejem ter so jim celo okrasili kamion pred odohodom. Vsi so bili navdušeni nad čajem, s katerim so jih postregli v Prestranku; posebno pa so bili iznenadeni, ko so šli na kamion, da bi se odpeljali k drugemu koncertu v Št. Peter in so ga našli vsega v cvetju.

V Št. Petru isti prisrčni sprejemi. Dvorana je bila polna, govori sprejeti s polnim razumevanjem, izvajalci pozdravljeni z navdušenjem.

V Postojni je bil obenem proslavljen Titov rojstni dan, ki je zadobil pomen bratstva in čvrste enotnosti med Trstom in zaledjem, med Slovenci in Italijani naše pokrajine.

Enotni sindikati zahtevajo zaščito

Mestni odbor **Enotnih sindikatov iz Tržiča** je poslal 24. maja 1946. sledečo spomenico ZVU:

Z ozirom na skorajšnjo otvoritev del v tekstilni tovarni v Ronkah, smo se podali v to podjetje, da bi osebno pregledali pripravljalna dela, pri katerih je že zaposlenih okoli 100 žensk.

Upravnik podjetja nam je obširno orisal delovni načrt, po katerem bi se moralo v najkrajšem času zaposliti 500 do 600 delavk ter obenem dejal, da je to odvisno tudi od nekih drugih pogojev, izven moči uprave podjetja.

Priznali smo pravilnost njihovih pripomb, ki jih ni dajal kot delodajalec ter smo jih prisvojili v interesu delavk, zaposlenih v tem podjetju in katere ščiti naš sindikat.

Že več mesecev je, odkar je podjetje zasedeno od anglo-ameriške vojske; ta se ni izselila iz enega oddelka niti tedaj, ko je tovarna ponovno pričela obratovati.

Priznati morate, da je nastalo kočljivo stanje z ozirom na prisotnost vojaščine v podjetju, kjer je zaposlena pretežno ženska delovna sila. To vprašanje se mora nujno rešiti v interesu zaščite morale naših članic.

To stanje se s časom lahko občutno poslabša, ko bo uvedeno tudi nočno delo.

Prepričani smo, da boste povoljno rešili to vprašanje, za kar se vam v naprej zahvaljujemo in vas pozdravljamo.

Odnošaji Z N s Svetovno sindikalno zvezo

Odbor, ki mu je bilo poverjeno proučevanje odnošajev med gospodarskim in varnostnim svetom ZN in drugimi mednarodnimi organizacijami, je predlagal, naj se takoj vzpostavijo odnošaji s svetovno sindikalno federacijo, z ameriško federacijo dela in z mednarodno zadružno zvezo.

Za srečnejšo bodočnost bomo tekmovali kar naprej!

V tovarni lesenih plošč v Št. Petru na Krasu

V tovarni lesovinskih plošč v Št. Petru na Krasu.

Delovni elan, ki je zajel delovne množice v coni B Julijske Krajine, je občudovanja vreden. Ne vem, če je kje drugje v Evropi razen v SZ toliko obnovljenega kot v Jugoslaviji. To je znak, da se delavstvo zaveda, kaj si je pridobilo v borbi: pravico do dela in svobodnega udejstvovanja v samoiniciativi, da lahko pokaže, kaj je zmožno napraviti tudi brez priganjalskih valptov, ki jih je prej kar mrgolelo povsod.

Eno izmed tovarn, kjer se danes dela vse dni za obnovo naše domovine, je tovarna lesovinskih vezanih plošč v Št. Petru na Krasu, katero smo imeli priliko obiskati te dni, kjer v največjem tovariškem razumevanju dela 126 delavcev in nameščencev. Sem naj bi prišli pogledat vsi tisti, ki so našo JK tako »modro« prepletli kar še s tremi drugimi črtami poleg že obstoječe Morganove in Vilsonove, pa bi videli, kako brezuspešno je vse njihovo prizadevanje.

Ko smo vprašali za pisarno poslovodje, nam je delavec pokazal urad z opombo: »Ja, tovariš, tamle je pisarna, toda tovariša, ki ga iščeš, ni notri, je zmeraj na delu, tamle je, pri tistem stroju,« je pokazal.

Tovariš Bizjak, poslovodja tovarne, kulturnik in hkratu delavec, nam je opisal življenje pod prejšnjim vodstvom. Po dvakrat dnevno so prišli gospodje inženerji v tovarno, obšli delavstvo in pri tem godrnjali in priganjali k delu. Inženerji z lastnikom knezom Windischgraetzom so odklanjali vse predloge delavcev o izboljšanju češ, da je izid preveč tvegan. Ob osvoboditvi pa so se delavci pogovorili in sklenili: zdaj ko ni več teh »gospodov«, pa le dajmo pokazati, kar prej nismo smeli in ne mogli.

In so pokazali!

Pred pričetkom osvobodilne borbe je bilo zaposlenih v tej tovarni 144 delavcev, dva inženerja in štirje uradniki. Dnevno so takrat izdelali do 4 m³ plošč, danes pa jih izdelajo s 126. delovnimi močmi, brez inženerjev in uradnikov, povprečno 6 m³. Dosegli so v nekaj slučajih celo 8 m³ na dan, ko so imeli gladek les brez grč. Kolike važnosti je ta produkcija za našo obnovo, vidimo iz tega, da izdelujejo plošče, ki jih je mogoče uporabiti za izdelavo vsakovrstnega pohištva, ker so izdelane plošče raznih debelosti. Vztrajnost in trdnost nasproti vlagi je zelo velika, to dokazuje poizkus, ko so posamezne vzorce močili v vodi 120 ur, pa ni klej niti najmanj popustil!

V tovarni sami so eno takih plošč obesili na vidno mesto in nanjo zapisali rezultate svojega dela takole:

1. Udarniških ur napravili 5983 = 222.696 lir,
2. Delovno disciplino zvišali 100%,
3. Produkcijo zvišali od lani 78%,
4. Prihranili na surovinah, kleju in lepilu 400.000 lir,
5. Pri izkoriščanju lesa zvišana štednja za 10%,
6. kvaliteta izboljšana za 35%.

Tekmovali bomo kar naprej in to — za TITA, za Jugoslavijo!!!

S prvim junijem pričnejo delati po eno uro dnevno več, in to skozi tri mesece. Zaslužek tega dela, ki bo 150.000 lir mesečno, bodo poklonili za obnovo požganih in porušenih vasi. S tem so delavci te tovarne pokazali globoko razumevanje in čut pomoči tistemu stanu, ki je poleg živeža žrtvoval tudi svoje domove zato, da je bil okupator poprej izgnan.

Znatna izboljšanja so bila dosežena pri lepljenju posameznih plošč s tem, da se raztopina kazeina, ki služi v ta namen, drži stalno v primerno topli vodi. Pod prejšnjo upravo se na to ni pazilo in je bilo treba večkrat cele posode zgoščenega kleja zavreči. S postopkom, da se stalno pazi na to, se dnevno prištedi do 24 kg kazeina v vrednosti čez 5000 lir. Da je to v času, ko moramo to surovino uvažati iz inozemstva, velikega pomena, je več kot razumljivo. Dalje se za postopek menjave noža pri rezalnem stroju uporabi sedaj le deset do petnajst minut, medtem ko se je poprej po navodilih inženerjev porabilo nad tri ure: delo v tovarni pa je v tem času moralo počivati. Veliko zboljšanje se je doseglo tudi pri upravnem osobju. Tovariš Bizjak nadomešča oba prejšnja inženerja, ker vodi vse sam in poleg tega pomaga še v tovarni sami kot star delavec z dragocenim izkustvom. Mesta prejšnjih štirih uradnikov sta zavzela dva delavca z večletno prakso in sedaj sijajno vodita v dveh to, kar so poprej vodili štirje, poleg tega pa se ne strašita prijeti za delo, kjerkoli je potreba. Ta dva tovariša je vodstvo imenovalo za udarnika dela in to popolnoma upravičeno. Pri pozdravu smo občutili v roki številne in trde žulje na njihovih rokah, ki so jima lahko samo v čast in ponos.

Žagovodja, tovariš Crosil Ivan, po rodu Italijan, je eden najpridnejših delavcev v tovarni. Po petdeset voznikov dnevno pripelje les na žago, tovariš dela neutrudno do pozne noči, če treba, da vsem ugodi. Žaga sama je zvišala proizvodnjo od 1. I. 1946 do danes za 25%. Za obnovo se je raznim kmetom do danes sežagalo že čez 500 m³ lesa in to takoj po pripeljavi na žago. Osobje in vodstvo je pokazalo s tem globoko razumevanje za potrebe pogorelcev. Tovariš Crosil je bil radi izredne pridnosti in marljivosti proglašen za udarnika. Enako je udarnik tov. Penko Jože, kurjač pri parni peči, ki kljub svoji visoki starosti, 78 let, opravlja svoje delo s prav mladostno navdušenostjo, poleg tega uči in nadzoruje še mlajše tovariše, ki delajo skupno z njim.

Lahko rečemo, da se v tej tovarni dela na prav kolektivni način. Z obrazov tovarišev in tovarišic se odraža zadovoljstvo in nasmeh samozavesti, da delajo danes po tolikoletnem tlačanstvu za svojo novo TITOVO Jugoslavijo!

Skupščina delavcev ILVA-e

Ne prosimo nikogar milosti, hočemo samo dela, ki ga nam odrekajo

Na svoji skupščini so delavci podjetja ILVA 20. t. m. razpravljali o važnih vprašanjih.

Izvoljen predsednik tov. Vascotto je otvoril skupščino in dal besedo tov. Derbarbori. Ta je poročal o pogajanjih z glavnim ravnateljstvom v Genovi in o njih uspehih.

Obširno je bilo njegovo poročilo, a najzanimivejši je bil tisti del, v katerem je pojasnil stališče podjetja v pogledu nagrad ob zaključku bilance. Pogajanja o tem vprašanju se zaradi pristranosti podjetja niso mogla uspešno zaključiti, kajti odgovorni pri ILVA še vedno hodijo po starih poteh. Dosledno in uporno odklanjajo upravičene zahteve delavstva in povsem jasno izpričujejo, da se ne morejo ločiti od starega fašističnega pojmovanja družbe, kot da ne bi bilo nobene razlike med fašizmom in demokracijo.

Glavno ravnateljstvo v Genovi je namreč tudi letos izplačalo uradnikom znesek povprečne mesečne plače. To nagrado, ki jo imenujejo »nagrada ob zaključku bilance«, so izplačali le uradništvu, kar opravičujejo s starim običajem ob zaključku računov.

Ta pristranski »običaj« je fašizem favoriziral iz razloga, da bi še bolj oddaljil uradniške sloje od delavstva. Delavstvo proizvaja in brez njegovega truda ne bi bilo nobenih dobičkov. Ti dobički nastajajo zaradi izkoriščanja delovnih sil, pri čemer uradništvo nima nobenih neposrednih zaslug. Posebno pa, v kolikor podpirajo delodajalce in ščitijo njihov nenasitni pohlep po denarju, imajo lahko zasuge. Zato so delodajalci na najrazličnejše načine in med te spada tudi uvedba posebnih »običajev« — nagrad, poskušali odobrovoljiti uradništvo za sebe in ga odtujiti od delavstva. S tem so hoteli preprečiti, da bi se v uradnitvu zbudila kolektivna zavest. Podpihovali so individualistično sebičnost.

To »posebno nagrado« so delili po meridu zaslug. Zasluge so se odmerjale po prožnosti hrbtenice pri upogibanju tilnika in stopnji dosledności pri hlapčevanju. Delavstvo pa nima prožne hrbtenice in njihova kolena so preokorela, njih značaj in delavska zavednost preveč dosedna, da bi moglo pozabiti na svojo čast in razredno zavest. Pri najboljši volji ne morejo zadovoljiti delodajalcev in si prisluženi njih priznanje.

Zaradi tega so se 19. aprila t. l. zbrali delavci in izglasovali resolucijo. V resoluciji so zahtevali, da se izplačilo, imenovano »nagrada ob zaključku bilance« podeli tudi delavcem v istem razmerju, kot jo dobivajo uradniki. Vsi odseki podjetja ILVA so stavili enake zahteve in ravnateljstvo je pristalo na izplačilo »nagrade za delež pri obnovi« in sicer 800 lir za moške nad 18 letom in 400 lir ženskam.

Ta nagrada je priložnostna in nima nikake zveze z zgoraj omenjeno, ki jo vsako leto izplačujejo uradnikom. Delavci pa zahtevajo, da se izenačijo njihovi pogoji z uradniškimi. Le tako bo možno sodelovanje v proizvodnji in v odnosih med delom in kapitalom po načelih resnične demokracije in s pravilnim priznanjem pravic do obstoja. Zato je njhoova zahteva, da se odpravijo razne prednosti in da se tudi njim izplača omenjena nagrada.

Skupšina je dolgo obravnavala predmetno zadevo in je določila, da bodo prejeto izplačilo nagrade za obnovo smatrali za predujem nagrade ob zaključku bilance, katere višino bodo določili s pogajanji kasneje.

Na koncu zasedanja je tov. Comici poudaril prehodne prilike, ki vladajo v naši pokrajini ter zahteval, naj se delavcem omogoči vzdrževati njihove družine s poštenim delom. Končal je svoj govor z besedami: »Ne prosimo nikogar milosti, hočemo samo dela, ki ga nam tu odrekajo. Če pomeni ta zahteva politizranje, je to res politika Enotnih sindikatov in množic, ki so v njih včlanjene.«

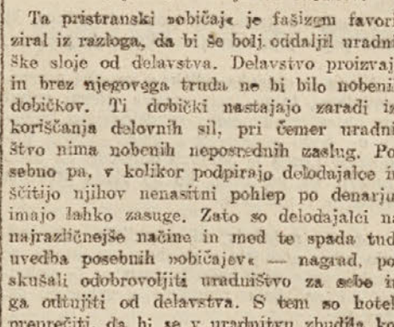

Žene in otroci prosijo strojevodjo, naj jim da malo premoga. Mogoče, da jim bo nekaj dal — riskiral bo svojo službo — ali v vsak košček premoga bo vložil svoje občutljivo srce za uboge. Tega srca oblasti nimajo, a ACEGAT tudi ne...

Zkrb za gozdove v coni B

Smisel za umno gospodarstvo pospešuje obnovo naših gozdov

Za časa fašizma je bilo gozdno bogastvo neusmiljeno in načrtno uničevano. Neusmiljeno in načrtno, kajti slovenski živelj je bil italijanskemu imperializmu v napoto. Zato ga je bilo treba gospodarsko oslabiti in uničiti. To pa se najlažje doseže z načrtnim prekomernim črpanjem prirodnih bogastev. Tako črpanje vodi polagoma v revščino in v gospodarsko sužnost, kateri nujno sledi politična.

Tudi v idrijsko-cerkljanskem okraju je pustil italijanski imperializem sledove svojih zlobnih, nečloveških načrtov zavojevanja.

Ljudska oblast je takoj ob osvoboditvi podvzela potrebne ukrepe, da vzpostavi umno gospodarjenje v naših gozdovih. Sečnja je bila noormalizirana in urejena. Vsaka kršitev predpisov o sečnji se strogo kaznuje. Za to skrbijo gozdni čuvaji.

Obnavljajo se gozdni vrtori in vzajališča, drevesnice vseh vrst gozdnih sadik. V Cerknem je bil postavljen upravnik z mesečno plačo, ki ima na razpolago štiri delavke za pletje in presajevanje sadik.

Za pravilno razumevanje in ravnanje z našim gozdnim bogastvom, so se vršila v raznih krajih predavanja z namenom, da se pouče gozdni posestniki o pravilnem gospodarjenju v gozdovih ter v obrambi in zatiranju raznih gozdnih škodljivcev. Tako v Črnem vrhu, Godoviču, Doleh in Ledinah, kjer je v sončnih legah precej razširjen smrekov lubadar. Pri teh predavanjih so tudi spodbujali k prostovoljnemu delu pri čiščenju gozdnih parcel. Tako je mladina v Črnem vrhu skupno z AFŽ napravila 160 ur pri čiščenju gozda, mladina Idrijskega Loga 60 ur, mladina Godovica 200 ur.

Delavci sindikalnih podružnic cestarjev, poštne uprave, okrajne in mestne podružnice so očistili 3 ha gozdne površine, v Gorjah in Trebencah je madina v devetih dnevih očistila 10 ha gozda, z napravljenim materjalom so nato uredili apnenico. Poleg tega so z 800 udarniškimi urami popravili še gozdne poti. V Sebreljah so na isti način očistili gozdove in z materijalom napravili dve veliki apnenici. Gozdni vrt v Cerknem so očistili v 310 udarniških urah.

V Zakrižu je mladina posadila 2000 smrekovih sadik, na Cerkljanskem vrhu so izkopali 15.000 jam za saditev smrekic. Na zemljišču državne gozdne uprave je šolska mladina posadila 2000 sadik, delavci gozdne uprave pa 11.000.

Proučuje se pojav nekega novega škodljivca na mecesnih, ki se pojavlja v obliki črno rumene, tri do štiri mm dolge gosenice katera obžre mlado brstje, tako, da izgledajo mecesni kot bi bili ožgani od slane. Škodljivec se pojavlja samo v višini 600 in 700 m nad morjem. Sled njegovega prihoda je iz Baške grape.

Delavci cone B udarniško obnavljajo svoje ceste. Prometne vezi in sredstva bodo dvignili vse gospodarstvo in s tem blagostanje. Iz bližnjih gozdov bodo po dobrih cestah naglo speljali les v vasi, gradili si bodo nove in lepše domove v svobodni ljudski domovini

Razveseljivo je, da ima ljudstvo smisel za umno gospodarjenje; želimo da ga izpopolnjuje in pravilno razvija tudi v bodočnosti.

Tudi to ni čudno

Civilna policija je aretirala 15. t. m. nekaj črnoborzijancev.

Vendar! smo dejali in verovali, da je ta policija zares stopila na pravo pot. Ali na žalost smo se prepričali, da je Civilna policija še vedno ostala tako črna, kot je obleka, v katero so jo oblekli naši dragi zavezniki. V časnikih (ne v demokratičnih!) so hvalili to hitro in odločno akcijo »črncev«, ali rečeno je bilo tudi, da so bili prizadeti črnoborzijanci.

»Črnci« (policaji) in črnoborzijanci se nikakor niso mogli... ovirati pri svojem delovanju, pa so zato pomagali drug drugemu. Zanimivo je dejstvo, da so ti in drugi priseljeni iz južnih krajev »škorna« in kot sorojaki branijo... italijanstvo Trsta. Zato so črnoborzijance pustili iz zapora.

Če bi bili zaprti antifašisti... toda saj veste, kaj pomeni antifašist!

Življenje v Istri

Italijanski delavec, ki je prišel v Istro na delo nam piše...

Moja navada je zelo natančno opazovati stvari in šele nato pripovedovati brez pretiranj in fantaziranja.

Prikazati hočem neverjetne vtise, ki nazorno prikažejo razliko med Rimom in istrskim mestecem, kamor sem pred kratkim prispel iz Italije. Tega, kar v Istri že imajo, namreč ljudsko oblast, v Italiji še nimajo. Zato je ta primerjava toliko bolj zanimiva.

Brezposelni med brezposelnimi, sem moral odkar je vojna končala, prenašati v Italiji isto trpljenje, ki sem ga prenašal v zaporu in v koncentracijskem taborišču, potem ko so me Nemci zajeli. Kdor bo bral te vrstice katerih vsebino že poznajo drugi Italijani, ki jim je prišla kakor meni na pamet preseliti se v kraj, ki ga lahko imenujem idealen za vse one, ki imajo skromne in poštene namene, bo lahko razumel navedene razloge.

Kar trdim, bodo lahko osebno kontrolirali vsi oni, ki zelo neradi verujejo pripovedovanjem: dovolj je, da gredo kak dan v Italijo.

Na vsak način, predstavljate si, da ste v tem trenutku z menoj v Rimu.

Obhodimo trg Vittorio, splošno središče črne borze:

Beli kruh 180 lir kg, črni kruh 140 lir, testenine 220 lir, kava 1200 lir, sladkor 800 lir, olje 800 lir, sol 100 lir.

Cigarete, italijanski monopol 8 lir komad, potvorjene nacionali 6 lir, ameriške 10 do 18 lir kos po prodajalcu in količini. Poglejmo v nekatere trgovine: čevlji (nizki) 6000 do 7000 lir par; obleka 8000, 10000 ali celo 20000 lir. Srajca 2000 lir, ovratnica 400 do 500 lir.

Tu naj poudarim, da oni delavci in uradniki, ki delajo, dobe od 300—400 lir na dan.

Ako upoštevamo, da človek, ki dela potrebuje vsaj pol kg kruha na dan, 200 g testenin, ne da bi pri tem računali potrebno obeb, si lahko predstavljamo, kako more shajati tak delavec s svojo družino. Na trgu Vittorio je tudi videti ženske in otroke skromnega sloja, prodajati ob stojnicah svoje osebne potrebščine, včasih tudi intimne, rjuhe, odeje, družinske spomine, kot ure, verižice, prstane itd. Prodajajo celo psičke, ki so si jih v boljših časih privoščili imeti v hiši. (Mačk ni videti, ker so v Rimu vse skrivnostno izginile).

Upam, da ste videli dovolj. Poleg vsega tega pa razsaja ono zločinstvo, oni banditizem, o katerem ste gotovo že vsi slišali govoriti, vsaj v časopisih. Ljudske menze so samo v kakem mestu v sev. Italiji. V njih je treba plačati 100 lir za vsaki obed, zaradi česar vsi dobro premislijo, predno gredo tja jest. In vsi ne bodo verjeli, da spalna soba stane v Italiji od 300—400 lir za noč; da v vlaku in na postajah kradejo prtljago kar na debelo; da delavci in zlasti brezposelni lahko štejejo na prste dni, ko jedo dvakrat na dan. Grožnja lakote, mora zločinstva se je tako pretirano razširila, da se večina prebivalstva čuti ogrožena z nejasno in trajno lgrožnjo, ki drži v trajni vznemirjenosti njihove nemirne možgane.

Poglejmo pa v Istro, kjer lahko vsak poštenjak povzdigne svoj glas, kjer se oderuštvo ne more uveljaviti. Crna borza se ne more poroditi, ker se v številnih, dobro urejenih in snažnih menzah podjetij in ljudskih menzah delavci in uradniki lahko nasitijo. Kruha razdele zadostno količino; za dve ali tri lire lakho prosis za dodatek. Toda obed, ki ga nudi katera koli menza je zelo dober in sam posebi obilen, da je le redko treba vprašati po dodatku.

Cigarete stanejo od 10 do 25 lir zavoj (10 kom), po kakavosti tobaka in so izdelane iz čistega tobaka. Cene vsem živilom so bile tako določene, da delavec s plačo, ki gre od 250—400 lir na dan, lahko mirno živi z vso svojo družino, bodisi v menzi, bodisi doma.

Zahvaljujejo se tej preskrbi, ki je odraz pravičnega zakona spoštovanja delovnega ljudstva. Človek, ki živi v Istri je lahko zadovoljen s svojimi življenjskimi prilikami.

In res, vsi so zadovoljni z življenjem v tej zemlji, z izjemo posameznikov, ki upajo, da se bo tudi tu porodil enak kaotičen položaj kot v Italiji, da bodo lahko uresničili kdo ve kakšne premišljene narčte, z edinim namenom, da bi obogateli, tudi če bi to uničilo mir tisočim delavskih družin. Toda ponavljam, da so to le redki, posamezni primeri.

Na splošno pa istrsko ljudstvo, slovansko in italijansko, priznava red in varnost življenja. In v tem srečnem jamstvu to ljudstvo dela, bratsko in strnjeno, ter mu pri tem ni treba več misliti na brezdelje in izkoriščanje drugih. Z gotovostjo lahko trdim, da presenečenje, ki sem ga doživel ob stiku s tem ljudstvom in s tem novim življenjem, bi ga doživeli tudi vsi oni, ki bi, prišli iz dežele, kjer ne poznamo drugega kot zmedo. Končno vam bom povedal da ima človek v prvih dneh občutek, da je prišel v zdravilišče za živce, kjer že sama misel, da nam je današnji in jutrišnji dan zagotovljeno vse, nadomešča karkršno koli vrsto bromura.

Lahko končam z izjavo, da sem srečen, da sem prišel v to gostojubno deželo, ki jo v primeru z današnjo zmedo v Italiji, upravičeno označimo za mali raj mirnosti in splošnega blagostanja.

Colapietro Paolo — partizan
2. garibaldinske brigade iz Biella

Razpis

V našem listu od 16. maja je izšlo obvestilo za vse pripadnike NOVJ ali demobilizirane borce J. A., ki se želijo prijaviti v Narodno zaščito, naj se prijavijo na nadležnem mestu.

Razpis je objavljen od strani **Poverjeništva PNOO-ja**, oziroma ljudske oblasti, ki ni razpuščena, ker se nahaja pod jugoslovansko vojaško upravo.

Ta razpis je, po izjavi višjih krogov, vznemiril ne samo odgovorne elemente vojaške uprave v coni A, marveč tudi še »višje kroge«.

Zato je bil povabljen naš odgovorni urednik, naj se 23. t. m. prijavi pri polk. Bowmanu, častniku za civilne zadeve. Sprejelo ga je 5 častnikov, vsi z notesi in svinčniki v rokah in z zelo resnimi obrazi.

Opozorili so ga na stroge odredbe glede tiska, vprašali so ga, če ve, da je Narodna zaščita razpuščena v coni A. (sicer proti naši volji in proti našim interesom — op. ured.) itd.

Ko smo se pa sporazumeli, da je list organ Enotnih sindikatov vse Julijske krajine in ne samo cone A, da ima dolžnost obveščati vse naše delavstvo, brez ozira na Morganovo črto, je stvar postala jasna.

Obenem smo ugotovili, da nadležne oblasti ne poznajo administrativne razdelitve naše pokrajine v kompetence raznih naših organov. V angleškem prevodu razpisa je bilo rečeno »PNOO« namesto »Poverjeništvo PNOO-ja« ter je zato tudi nastalo to veliko vznemirjenje in resni obrazi.

Po izjavah, ki smo jih čuli ob isti priliki, so se vznemirili tudi neki »Slovenci« v Trstu.

Jasno je, da so ti Slovenci isti, ki imajo »belo« dušo, sicer se ne bi bili plašili Narodne zaščite, zaščite vsega delovnega in demokratičnega ljudstva naše pokrajine.

Sestanek se je končal s prijaznimi besedami in smehom, glede neopravičenega »strahu«.

Še o propagandi za izseljevanje...

Tržaški list »Il Mare« od 26. maja t. l. nadaljuje s svojo mešetarsko propagando za izseljevanje delavstva v razne dežele.

Obenem pa ta list tudi razkriva rane italijanskega gospodarstva in vso bedo, v kateri se nahaja ta dežela, ki bi hotela vključiti tudi Trst in Julijsko krajino v isto bedo. List javlja, kako italijanski delavci bežijo iz Italije v Francijo peš čez hribe in prihajajo raztrgani, bosi in lačni. »Kadar se umira od lakote, kadar demobilizacijske nagrade ali pomoč brezposelnim delavcem ne odgovarjajo potrebam ali kadar jih sploh ni, tedaj ni mogoče čakati. Delavci odhajajo. Na skrivaj. Obupani.

Tako kot je bilo pred 50. leti.«

To so stvarne obljube našemu delavstvu v okviru De Gasperijeve Italije.

V isti rubriki piše list o možnosti naselitve v Equadoru. Daje tudi praktična navodila, kako naj se postopa v dosego potrebnih dokumentov in obenem opisuje deželo. Država je skoraj tako velika kot Italija, a ima le 2.000.000 prebivalcev. Zemlja je zelo rodovitna, rastejo banane, sladkorni trs, riž, žito, tobak, bombaž, koruza in kava. Dežela je bogata na živinoreji. Belih prebivalcev je le 8%, črncev okoli 14%, medtem ko so z večino zastopani Indianci in razna druga mešana plemena. V velikih gozdovih mrgoli opic, papagajev in kač.

Torej to je obljubljena dežela za naše delavce!

Proti takim izgledom za bodočnost našega delavstva so se pa naši brezposelni delavci pričeli organizirati in si medsebojno pomagati. Prirejajo koncerte v pomoč brezposelnim delavcem, kmetje in delavci našega zaledja zbirajo prispevke, da bi se le zaščitile te žrtve brezdušnih špekulacij s človeškim življenjem. Naši kmetje so razumeli to splošno akcijo in dajejo kolikor morejo, da bi ohranili za naša podjetja, za našo industrijo in za našo deželo vsako delovno moč, ki nam bo vsem potrebna, čim nam bodo dani pogoji za prosto in polno delovanje na obnovi in gradnji ljudske države za boljšo bodočnost delavskega razreda.

O «demokraciji» pri nas

Vse draži, od tramvaja do plina in stanovanja, a brezposelnost je vedno večja. Te dni imamo priliko opazovati od blizu, kaj je beda našega ljudstva. Polne vrste delavcev in uradnikov so vedno v uradu našega odbora brezposelnih delavcev.

Plina ni, drv nikoli ni bilo v Trstu dovolj, odkar je stavila nogo na naše ozemlje anglo-ameriška vojaška uprava.

Uboge žene tovarniških zaposlenih, posebno pa brezposelnih delavcev, nimajo na čemu skuhati preskromno kosilo.

Livia Saina, 18 letna deklica, je šla pobirati te dni koščke premoga k Lloydovemu stolpu. To je tako vznemirilo okupatorske vojake, da so naperili nanjo svoje puške — in jo ranili.

»Demokratični« ukrepi povzročajo bedo, »demokratične« puške pa ranjujejo bednike.

Zares so odvratne te deklice s črnimi rokami, slabo oblečene, moralno prečvrste!

Lepše so tiste, ki so ponoči vrtijo po barih z našminkanimi ustnicami, v svilenih nogavicah in vse bolj pristojne...

Poroštvo delovnega ljudstva Jugoslavije

Glavni odbor Enotnih sindikatov zveze Jugoslavije je poslal v imenu 800.000 organiziranih delavcev in nameščencev maršalu Titu sledečo brzojavko:

»Delavci in nameščenci naše domovine želo najiskreneje in najtopleje, da bi še mnoga leta konstruktivnega in ustvarpalnega dela vodili naše ljudstvo.

Globoko smo prepričani, da bodo naši narodi pod Vašim vodstvom uresničili svojo popolno združitev v mejah naše ljudske države, da se bodo pokrajine, ki so še izven FLRJ, zlasti pa JK in Trst, vrnile k svoji domovini.

Delavski razred, ki je v prvih vrstah fronte za gospodarsko obnovo in izgradnjo dežele, kot je bil poprej v prvih vrstah fronte oboroženega boja, je prepričan, da bo pod Vašim vodstvom in skupno z ostalim delovnim ljudstvom gradil ter gospodarsko in kulturno preporodil deželo.

Obveznjemo se, da bomo vztrajali na poti izgrajevanja mogočne in srečne dežele delovnega ljudstva.

Odgovorni urednik: Albin Zabric